

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szemán Péter ügyvéd (.....) által képviselt ..... (.....) felperesnek a dr. Juhász György ügyvéd (.....) által képviselt ..... (.....) alperes elleni szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében az Egeri Törvényszék 2013. július 12-én kelt 3.G.20.167/2010/117. számú ítéletével szemben a felperes fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.000.000 (kettőmillió) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

A felperes és az I. r. alperesként korábban perben állt ..... (továbbiakban Kft.) között 1999-től kezdődően szerződéses jogviszony állt fenn, melynek keretében a felperes a konzerveket gyártó és értékesítő Kft. részére nagy mennyiségben csomagolóanyagokat (konzervdobozokat) szállított.

A szállítási szerződéseket évente kötötték meg, a 2008. évi szállításra nézve 2008. február 12-én jött létre közöttük 2008. december 31-ig tartó szerződés. A 8.1. pontban a leszállított csomagolóanyagok vételárának fizetési határidejét a számla keltétől számított 105 napban határozták meg. A 9.1. pont szerint a felperes a vételár teljes kiegyenlítéséig a csomagolóanyagok tulajdonjogát fenntartotta. A továbbiakban úgy rendelkeztek, amennyiben a csomagolóanyagokat a Kft. termékekkel megtöltötte és így a termék károsodása nélkül a csomagolóanyag eredeti állapotában nem választható el a terméktől a Ptk. 134. § (1) bekezdése alapján közös tulajdon jön létre a csomagolóanyagokon és a termékeken (egyesült dolog), közöttük a vételár teljes kiegyenlítéséig. A 9.2. pont szerint a konzerv értékét a tényleges önköltség 80 %-ának figyelembe vételével számítják. A 9.3. pontban

megállapodtak, hogy az így keletkező közös tulajdont fizetési késedelem esetén akként szüntetik meg: bármely fél jogosult a másik félhez intézett írásbeli nyilatkozattal egyoldalúan, bírósági eljárás nélkül akként megszüntetni a közös tulajdont, hogy a csomagolóanyagok értékével megegyező mennyiség az egyesült dolgon a felperes, míg a fennmaradó egyesült dolgon a Kft. szerez tulajdont a 9.2. pont szerint meghatározott érték mellett átszámítva. Kikötötték, amíg a fizetési késedelem fennáll és a közös tulajdont nem szüntették meg, egyik fél sem jogosult az egyesült dolgokat a másik fél előzetes írásos hozzájárulása nélkül elidegeníteni.

A Kft., mint adós és az alperesi bank között 2002. szeptember 3-tól bankhitelszerződés állt fenn, melyet a szerződő felek többször módosítottak. Azösszagszerűségében változó hitelkeret alapján folyósított hitelek visszafizetésének biztosítékeként a Kft. és az alperes között vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogszerződések jöttek létre, 2003. április 18-án a 3420/4.Kjő.266/2003. számú, a 3420.Kjő.267/2003., valamint a 2006. május 30-án a 3420/4.Kjő.537/2006. számú közjegyzői okiratban foglaltan. A zálogkötelezett Kft. az okiratokban hozzájárult annak tűréséhez, a vagyont terhelő zálogjognak alperes átalakító nyilatkozatban megjelölt vagyontárgyakat terhelő zálogjoggá átalakítása esetén az alperes kérelmére a változást az eredeti ranghelyeken közjegyző bejegyezze. A zálogszerződések felperes tulajdonjog-fenntartására, a konzervek közös tulajdonban létre utalást nem tartalmaztak, a Kft. zálogkötelezett úgy nyilatkozott, a zálogtárgyak kizárólagos tulajdonát képezik.

Az Országos Közjegyzői Kamaránál vezetett zálogjogi nyilvántartásba alperes javára az első ranghelyen 1.532.000.000 forint, a második ranghelyen szintén 1.532.000.000 forint, a harmadik ranghelyen 2.404.000.000 forint keretösszeg erejéig keretbiztosítéki ingó zálogjog bejegyzésre került.

A Kft. 2008-ban összesen 55.000.974.490 darab konzervet gyártott, ebből 43.470.180 darab volt az, amelynél a termék (kukorica, borsó) felperes csomagolóanyagába került betöltésre.

A Kft. a felperes által 2008. évben leszállított csomagolóanyag 2008. június 30-tól 2008. szeptember 30-ával bezárólag 360 darab számlával kiszámlázott, összesen 4.543.473 euró összegű értékét nem fizette meg.

Az alperes a hitelbiztosítéki készletek ellenőrzése végett 2008 novemberében a Kft. .... településen található raktáraiban szakértői tanulmányt készíttetett. A tanulmány szerint a vizsgálat időpontjában nem volt olyan tényező, amely minőségben vagy mennyiségben befolyásolná a nyilvántartott készlet értékesítését.

A Kft. romló pénzügyi helyzetére figyelemmel a Kft. árukészletének egy meghatározott része közraktározásra került, az alperes zálogjoga pedig bejegyzésre került a zálogjegyekre.

A Kft. a közraktári jegyek zálogjegy részét 2009. február 9-én az alperesre forgatta, míg az árujegy részét üres forgatmánnyal a bankhitelszerződés szerinti követelés biztosítására óvadékkul alperesnek átadta. A Kft.-nek az áru kiváltására akként volt módja, meghatározott összegű előtörlesztés esetén az alperestől visszakarta a közraktári jegyeket.

A Kft. és a ..... között 2009. február 3-án egyéves időtartamra létrejött közraktári szerződések tartalmazták azt is, a letevő Kft. az áru tulajdonjogáról, az áru feletti kizárólagos rendelkezési jogáról, továbbá az áru per-, teher- és igénymentességéről büntető jogi felelősségének tudatában szavatol.

Az alperes 2009. február 19-én kelt és a Kft.-nek 2009. február 23-án kézbesített levelével közölte, a javára alapított keretbiztosítéki zálogjogot meghatározott vagyonelemeket terhelő zálogjoggá alakítja át.

Ezt követően, 2009. március 3-án pedig az alperes kérelmére 1063/Ü/295/2009/1. számú közjegyzői okiratba foglaltan sor került a fenti vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogjogok Ptk. 266. §-ának megfelelő a 4. és 5. számú mellékletben szereplő eszközökre vonatkozóan meghatározott vagyonelemeket terhelő zálogjoggá átalakítására, az egyediesített vagyont terhelő zálogjog eredeti (2. és 3.) ranghelyen bejegyzésére.

(A 2009 februárjában a közraktárban elhelyezett és a zálogjog egyediesítéssel érintett készlet együttesen lefedte a Kft. könyveiben az adott időpontban szereplő teljes készletállományt.)

A felperes 2009. június 12-én kelt levelével tájékoztatta az alperest a 4,5 millió euró összegű követelése Kft.-vel szembeni fennállásáról, a szállítási szerződés 9.1-9.3. pontjában foglaltakról, így a csomagolóanyagok tekintetében tulajdonjoga fenntartásáról, és a már megtöltött dobozokra nézve a Kft.-vel fennálló közös tulajdonáról. Arra hivatkozott, a közös tulajdonban lévő áru zálogjoggal nem terhelhető meg a Kft. fizetési kötelezettségének biztosítására.

Az alperes 2009. július 15-én kelt válaszlevelében közölte, a vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogszerződések, a közraktári jegy (áru- zálogjegy) ráforgatásakor, az átalakító nyilatkozat megtételekor nem volt tudomása a Kft.-nek a felperessel fennálló jogviszonyáról, így arról sem, a zálogjogával terhelt és közraktárba helyezett áru csomagolóanyaga a felperes tulajdonjoga fenntartásával került értékesítésre. Így jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzett zálogjogot a Kft. 926,8 millió forint könyv szerinti értékű áruján. Vitatta a felperes Ptk. 134. § (1) bekezdésére alapított tulajdonjogát.

A felperes 2010. január 19-én kelt levelében korábbi álláspontját megerősítve arra utalt, a közös tulajdonban lévő termékek hozzájárulása nélküli biztosítékba adása, közraktárba helyezése jogellenes.

A közraktári szerződések egy éves időtartamának lejártát követően az alperes a közraktárban elhelyezett készlet biztosítéki körben tartása érdekében 2010. február 5-én a Kft-vel 34020/Ü/194/2010/1. számú közjegyzői okiratba foglaltan újabb ingóságokat terhelő keretbiztosítéki zálogszerződést kötött.

A zálogkötelezett Kft. kijelentette, a zálogtárgyak kizárólagos tulajdonát képezik és szavatol azok per- tehermentességéért.

Ezen zálogjog a zálogjogi nyilvántartásba a 4. ranghelyen bejegyzésre került.

Felperes az eredménytelen egyeztetéseket követően 2010. február 12-én kelt a Kft-hez intézett egyoldalú nyilatkozatával a Kft-vel közös tulajdonban lévő termékeken a közös tulajdont megszüntette és kérte a tulajdonát képező 21.843.620 darab betöltött konzerv kiadását, utalva arra, a termékeken fennálló zálogjogot semmisnek tekinti.

A Kft. 2010. február 22-én csődeljárás alá került, majd a csődeljárás eredménytelensége folytán 2010. december 6-án felszámolás alá.

Felperes a felszámolási eljárásban a vételár-követelése tekintetében 2011. január 5-én hitelezői igényt jelentett be, és betöltött termékeken keletkezett közös tulajdonra hivatkozva tulajdoni igényt is érvényesíteni kívánt.

A hitelezői igényét 4.375.293 euró tőkeösszegben és kamataiban jelölte meg.

A felszámoló a tulajdoni igényt vitatta, a felperes követelését azonban 4.375.293 euró tőkeösszegben, átszámítva 1.224.600.757 forint összegben „B” kategóriában, a késedelmi kamatot „G” kategóriában nyilvántartásba vette.

A felperes tulajdonjogi igény felszámolási eljáráson kívüli érvényesíthetőségére figyelemmel a Pest Megyei Bíróság előtt 3.G.40.310/2010. szám alatt ingók kiadása iránt a Kft-vel szemben pert indított, mely per szünetelés folytán megszűnt.

Időközben a Kft. 2008. és 2009. évi árukészlete a csőd-, illetve a felszámolási eljárás során értékesítésre került.

A felperes által szállított konzervdobozba betöltött késztermékek közül 2008-ban 5.835.078 darab, 2009-ben 22.855.312 darab, 2010-ben 16.740.594 darab lett értékesítve.

Felperes a 2010. május 12-én előterjesztett, többször módosított, 2013. február 12-én véglegesített keresetében alperest elsősorban kártérítés címén, elsődlegesen 4.375.293 eurónak megfelelő 1.227.575.957 forint és ezen összeg 2009. március 3-tól a kifizetésig járó a mindenkor EUR LIBOR 3 havi kamatlábnak megfelelő késedelmi kamata, másodlagosan 963.078.371 forint és ezen összeg 2009. március 3-tól a kifizetésig járó Ptk. szerinti késedelmi kamata, másodsorban jogalap nélküli gazdagodás címén kérte kötelezni ugyanezen összegek, továbbá perköltség megfizetésére. Előadta, a szállítási szerződés 9.1. pontja, de a Ptk. 134. § (1) bekezdése alapján is a csomagolóanyagába betöltött konzerveken a dologegyesülés folytán a Kft-vel közös tulajdon jött létre, mivel a csomagolóanyag és a benne lévő termék egymástól károsodás nélkül nem választhatók szét. Az alperes javára alapított vagyon terhelő zálogjog nem terjedhetett ki a konzervdobozokra, tekintve a csomagolóanyag vonatkozásában a fizetési késedelem esetére tulajdonjog-fenntartással élt, azok a tulajdonában voltak, míg a közös tulajdonban lévő termékek felett a Kft. a hozzájárulása nélkül nem rendelkezhetett, így elzálogosításukra sem kerülhetett sor, a második, harmadik és negyedik ranghelyű ingózálogjog, így a 2009. március 3-i zálogjog egyediesítés, illetőleg a 2010. február 5-i zálogszerződés semmis. Csakis a zálogkötelezett tulajdonában álló vagyontárgy terhelhető meg zálogjoggal, ezen okból az egyediesítés sem lett volna lehetséges, tekintet nélkül arra, nem keletkezett új zálogjog. A közös tulajdonban álló termékek elzálogosításra nem a Ptk. 368. §-a irányadó, hanem a Ptk. 144. § b) pontja, mely szerint a tulajdonostársak egyhangú határozata szükséges az egész dolog biztosítékul lekötéséhez vagy más módon való megterheléséhez. Ennek megsértésével kötött szerződés a Ptk. 117. §-a, 144. §-a és a 200. § (2) bekezdése alapján semmis. Állította, nem adott hozzájárulást a tulajdoni hányada megterheléséhez. Mindezekből következően a közös tulajdonában álló termékek közraktárba helyezése, illetőleg azokon a zálogjog alapítása is jogellenes volt. A jogellenesség nem függ a felek jó vagy rosszhiszeműségétől. A közraktárban elhelyezett árut csak az alperes hozzájárulásával és számára megfelelő ellenérték, a termék önköltsége 80 %-ának megfizetésével (megelőlegezésével) lehetett kihozni és értékesíteni. Ezzel a mechanizmussal az alperes a termékei vonatkozásában érvénytelen zálogjogát „de facto” érvényesítette, az őt megillető részt jogellenesen elvonta, ezen a rendszeren az alperes a háromoldalú tárgyalások során sem volt hajlandó változtatni. Alperes a Kft-nél fellelhető teljes termékmennyiséget biztosítékként és kizárólag saját kielégítésére használta. A termékek vételárán így kizárólag a Kft. és az alperes osztozott. Az alperes magatartása rosszhiszemű, mivel amikor 2009. március 3-án egyediesítette a zálogjogát, akkorra a Kft. már a leszállított csomagolóanyagaiba töltötte a terméket, és az már közös tulajdonban állt. A Kft. a termékeket a beleegyezése nélkül, tulajdonjogi érdekeltsége, a jogsértő magatartás abbahagyására történt 2009. június 12-i felszólítása ellenére folyamatosan értékesítette. Az alperesnek ugyanakkor ezt jóval megelőzően is tudomása volt a szállítási szerződés tartalmáról. A szerződések 1999-től kezdődően tartalmazták a tulajdonjog fenntartást, míg a 2003. évi vagyon terhelő szerződés létrejöttét megelőző 2003. március 25-i szállítási szerződés, és az azt követő szerződések is tartalmazták már a szerződéses akaratuknak megfelelően közös tulajdon létrejöttét.

Életszerűtlen, az alperesnek ne lett volna ismerete a Kft. legfontosabb beszállítói szerződéseiről, amennyiben pedig ezek vizsgálatát elmulasztotta, úgy saját felróható magatartására nem hivatkozhat. A Kft. vezetősége több ízben is tájékoztatta alperest a vele kötött szerződésről, annak tartalmáról. A 2010. február 5-i szerződés megkötésének időpontjában pedig az alperesnek már bizonyosan tudomása volt a tulajdonjog-fenntartás és a közös tulajdon tényéről, hiszen tárgyalásokat folytattak a termék értékesítésének bevételeiből részesedésére nézve. Előadta, ha a 2009 közepén megkezdett tárgyalások eredményeként, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a Kft. a fizetési kötelezettségeit nem fogja tudni teljesíteni felé, és a Kft., illetőleg az alperes lehetővé tette volna részére a hozzáférést a tulajdonában is lévő betöltött konzervdobozokhoz, úgy jórészt a felszámolást megelőzően kielégítést kapott volna a közös tulajdonú termékek értékesítéséből. 2009. és 2010. év folyamán ugyanis a dobozába töltött termékek nagy része, közel 90 %-a még meg volt. A bekövetkezett kára tehát egyenes következménye a közös tulajdonban lévő termékeken jogellenesen megalapított zálogjognak, s annak, a Kft. és az alperes felszólításait figyelmen kívül hagyva nem állította le a termékek értékesítését. A szállításai 2008 júniusában kezdődtek és 2008. szeptember végével fejeződtek be, tehát még azelőtt, a június 30-i számla kifizetése esedékessé vált volna, ezért a kár bekövetkeztében nem hathatottközre. A betöltött termékek azonosíthatósága vonatkozásában arra hivatkozott, a csomagolóanyagon szereplő kód folytán minden egyes betöltött dobozról megállapítható, mely beszállító csomagolóanyagába van töltve. Hangsúlyozta, a Ptk. 144. §-a megsértésével kötött szerződés minden esetben, a fél jó- vagy rosszhiszeműségére tekintet nélkül semmis. A számlákon a tulajdonjog fenntartás tényét nem volt szükséges feltüntetni, mivel az a szerződésen alapul. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely szerint a tulajdonjog-fenntartással történő áruértékesítés, vagy a közös tulajdon kimutatandó lenne, ezek a könyvelésében sem kerültek feltüntetésre. Kárigénye nem idő előtti, mivel a felszámolási eljárásban a vételár-követelése megtérülésére lehetősége nincs.

A jogalap nélküli gazdagodás körében arra hivatkozott, az alperes azáltal gazdagodott jogalap nélkül, a tulajdonosi érdekeltségébe tartozó termékeket zálogjoggal terhelte, azokat a közraktárban a zálogjogának érvényesítése érdekében „zároltan” tartotta és az azok értékesítéséből származó bevételnek az őt illető részétől megfosztotta. A 2009. június 12-i értesítést követően tanúsított magatartásának rosszhiszeműsége vitathatatlan. Az alperesnek nincs joga a tulajdonában (részleges tulajdonban) lévő vagyontárgyak kötelmi jellegű követelésének kielégítésére felhasználására.

Az elsődleges keresete összecszerűségét a csomagolóanyag vételár-követelésével egyező összegben jelölte meg, míg másodlagos kereseti követelése tekintetében arra hivatkozott, ha nem lenne elfogadható hogy követelésének megfelelő értékű betöltött dobozra jogosult, és csak az értékesített termékek árából a csomagolóanyag értéke lenne megítélhető, abban az esetben a felek által megállapodott és kölcsönösen elfogadott 1/3 doboz 2/3 töltelék arányból eredően a 2.889.235.113 1/3-ára, azaz 963.078.371 forintra jogosult.

Alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta a közös tulajdon létrejöttét, hangsúlyozva a felek szerződési szabadsága nem terjedhet ki a Ptk-ban nem szabályozott szerzési módokra. Utalt arra, a felperes által hivatkozott közös akarat összeegyeztethetetlen a valós szerződéskötési céllal, ugyanis a felperes, figyelemmel a fizetési határidőre is, csak a termék értékesítését követően juthatott a csomagolóanyag árához. Amennyiben a felperes álláspontja helyes lenne, úgy valamennyi termékértékesítésre kötött szerződés semmisnek minősülne. A szállítási szerződés arra az estre kívánta létrehozni a közös tulajdont, amennyiben a Kft-nek nem áll módjában kifizetni a csomagolóanyagok ellenértékét a felperesnek. A szerződési kikötés, mint lehetetlen feltétel a Ptk. 228. § (3) bekezdése alapján semmis, hiszen felperes és/vagy a Kft. tulajdonjoga a betöltött konzervek harmadik - jóhiszemű - vevő számára történő értékesítésekor megszűnik, azaz a közös tulajdon már nem tud megvalósulni, hiszen a felperes és a Kft. érdek- és jogköréből a betöltött termék kikerült. A felperes a Ptk. 134. §-ban foglalt, nem szándékolt dologegyesülésre vonatkozó szabályokat kívánta alkalmazni jogellenesen, lehetetlen módon kikötött esetlegesen szándékolt dologegyesülésre, mely a perbeli szállítási szerződésre nem alkalmazható. A szállítási szerződésben ezért a közös tulajdonjog létrejöttére, fenntartására vonatkozó kikötés jogszabályellenes, semmis. A tulajdonjog fenntartás érvényesítésének egyébiránt szükségszerű feltétele a dolog pontos megjelölése, a pontos beazonosíthatóságnak a szerződéskötéskor kell fennállnia. A szállítási szerződésben ez még nem történt meg, a tulajdonjog-fenntartás nem felelt meg a Ptk. 368. § (1) bekezdésében írtaknak. Vitatta a kártérítési felelőssége fennálltát. A jogellenesség körében arra hivatkozott, a Kft. vagyontárgyain a zálogjoga alapítása még a 2008. évi szállítási szerződés megkötését megelőzően történt, ezen vagyont terhelő zálogjoga egyediesítésével új zálogjogot nem szerzett, az a már meglévő biztosíték átalakítása volt csak. E körben utalt a BH 2006.120. számon közzétett jogesetre. A zálogjoga alapítása és átalakítása azon okból sem jogellenes, hiszen nem állapítható meg a konzervdobozokon a felperesi tulajdon, de a betöltött konzervek értékesítése egyébiránt is a felperes és a Kft. szándékának megfelelően történt. Az árut a Kft. értékesítette, az értékesítésre befolyása nem volt, az cselekvési körén kívül esett. Állította, a felperes 2009. júniusi első értesítéséig nem volt tudomása a felperes és a Kft. közötti szállítási szerződés tartalmáról. A szállítási szerződéseket a finanszírozáshoz nem kéri be, csupán a vevő szerződéseket, a cash-flow alapú hitelezésnél szükségtelen a szállítói szerződések vizsgálata. A Kft. a felperessel szembeni tartozását szállítókkal szembeni kötelezettségeknél szerepeltette, így ez számára csupán pénzkövetelésként és nem tulajdoni igényként jelent meg. A 2009. március 3-i közokirat mellékletét képező készletlista sem tüntette fel a közös tulajdon tényét. A Kft. a zálogszerződésekben kizárólagos tulajdonáról, a közraktári szerződésekben a kizárólagos rendelkezési jogáról nyilatkozott, közös tulajdonról, illetőleg tulajdonjog fenntartásról nem tájékoztatta. A 2008. november 25-i szakértői tanulmány szerint is a Kft. kizárólagos tulajdonában voltak a konzervek, felperes tulajdonjogára semmilyen jel nem utalt.

Hangsúlyozta, esetleges tulajdonjog fenntartás esetén is a Ptk. 368. § (2) bekezdése alapján a zálogjog szerzése érvényesen létrejöhetett, mivel az jóhiszeműen, ellenérték fejében történt. E körben a Kúria egy anonimizált ítéletére

hivatkozott, melyből megállapíthatónak vélte, az az általános, minden konkrétumot nélkülöző közlés, miszerint az áruk többsége tulajdonjog-fenntartása mellett került átadásra, nem tekinthető olyan tájékoztatásnak, amely a rosszhiszeműségét megalapozná. Állította, felperes nem bizonyította, a közös tulajdonát képező termékek pontosan meghatározható köréről teljes körű tájékoztatásban részesítette volna. Az eljárás szempontjából nem annak van jelentősége, a termékek beazonosíthatók-e vagy nem, hanem hogy a felperes tájékoztatása a számára teljesen, jogilag, ténybelileg és daraszámra is azonnal beazonosíthatóvá tette-e esetleges tulajdonjogával érintett termékei körét.

Kártérítési felelősségét az sem alapozhatja meg, elfogadta a Kft. hiteltörlesztését, s ennek érdekében nem akadályozta a Kft. értékesítési tevékenységét. Egyetlen intézkedése sem akadályozta meg a Kft. értékesítését, a befolyt vételárral való szabad rendelkezését, maga ugyanis nem élt a zálogjogból fakadó értékesítési lehetőségével. A zálogjog és a közraktározás ténye tehát semmilyen módon nem vezetett ahhoz, a termékek kikerüljenek a Kft. rendelkezése alól, illetőleg a Kft. eleget tegyen a felperes felé vállalt fizetési kötelezettségének. A felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, a korábbi gyakorlatból kiindulva folyamatosan szállított.

A jogalap nélküli gazdagodás tekintetében előadta, a Ptk. 361. §-ában írt együttes elemek nem állnak fenn, vagyoni előnyhöz nem jutott, vagyona nem gyarapodott, tekintve maga sem jutott hozzá a teljes vagyoni igényéhez a Kft-től, de követelésének kielégítése egyébiránt is érvényes szerződések, jogalapok alapján történt. Az sem bizonyos, az I. r. alpereshez befolyt vételár kétséget kizáróan a felpereshez került volna, tehát a felperes rovására történő gazdagodás sem állapítható meg. A kártérítési felelősség megállapíthatósága esetében pedig a jogalap nélküli gazdagodás megállapítása kizárt.

Az elsőfokú bíróság széles körű tanúbizonyítást folytatott. Tanúként meghallgatta ..... független konzervipari szakértőt, ..... felszámolóbiztost, ....., a Kft. csődeljárásig volt ügyvezetőjét, ....., aki 2009 szeptemberéig a Kft-nél minőség-ellenőrzési vezetőként állt alkalmazásban, az alperes alkalmazásában álló ..... és ....., ..... Kft. alkalmazásában állt ..... és .....

..... úgy nyilatkozott, a konzervdoboz a felbontása után az abban lévő termék rendeltetésszerű használatra nem marad alkalmas, a konzervdoboz hulladékká válik.

..... előadta, felperes a hitelezői igényéhez nem fog hozzájutni, a javára bejegyzett jelzálogjogot megelőzi az alperes zálogjoga. Csupán a csődeljárás alatt történt meg olyan késztermék értékesítés, amely estében a felperes által leszállított konzervdobozba a Kft. által betöltött termék egyesítésével jött létre késztermék, a felperes által leszállított konzervdobozok felhasználásával elkészült késztermékek a



csődeljárás végére teljesen kifutottak. A felszámolási nyitómérlegben szereplő konzervkészlet állomány teljes egészében értékesítésre került.

..... előadta, az alpereshez pénzügyi tervet kellett benyújtani. A kockázatelemző különböző iratokat kért be, ezek között szerepelni kellett a legnagyobb beszállítókkal kötött szerződéseknek is. A felperessel megkötött szállítási szerződés tartalmáról elméletileg szabadon informálódhatott az alperes. Tájékoztatta szóban a bankot arról, a teljes árukészletből a szállítási szerződés közös tulajdonra vonatkozó rendelkezései alapján csupán 30.000.000 darabot helyez közraktárba. A minőség-ellenőrző rendszerből következően teljesen precízen meghatározható volt az, az árukészleten belül mely késztermék konzervdobozát szállította felperes. Az alperes azzal a feltétellel engedte meg a Kft.-nek a közraktárban lévő termékek elidegenítését, hogy a Kft. mintegy visszavásárolta az általa legyártott terméket. A közraktárban lévő áru értékének maximum 80 %-át kellett előre megfizetni, a fennmaradó 20 % a Kft. költségeit fedezte.

A közös tulajdon keletkezésével kapcsolatos szerződési rendelkezés alkalmazására az évek során nem került sor. A szállítási szerződés értelmében nyilvánvalóan az volt, a Kft. az általa előállított készterméket értékesíteni kívánta, és a befolyó vételárból kifizette egyebek között a felperest. Tudomása szerint 2008-ban a gazdasági igazgatói tisztséget betöltő ..... volt az, aki a szerződéseket továbbította az alperes felé. Maga szóban tájékoztatta .....

..... úgy nyilatkozott jelenleg is teljes pontossággal beazonosítható az egyes konzervtermékek származása, hogy milyen, ki által gyártott dobozba, milyen beszállítótól származó nyersanyagot, mikor töltött be a Kft.. Úgy gondolta, az alperesnek tudnia kellett mindenképp arról, a felperes dobozaiba betöltött késztermékek vannak a közraktárban, ugyanis a hiteligénylés mellékleteként be kellett nyújtani a felperessel kötött szerződéseket is.

..... előadta, a Kft.-vel szemben fennálló követelés kezelője volt. ....val, valamint ..... folytatott tárgyalásokat. Kétségbe vonta ..... tanúvallomásának valóságát azzal, a szállítási szerződések bekérése nem képezte a bank általános gyakorlatát, ezeket a szerződéseket az alperesnél nem találta meg. .... a közös tulajdon fennállásáról nem tájékoztatta. Semmiféle tudomása nem volt arról, a felperesnek tulajdonosi igénye van a Kft. árukészletével összefüggésben.

.... egyebek mellett elmondta, a 2009. februári közraktárban történő elhelyezés időpontjáig semmilyen forrásból nem volt ismeretes az alperes számára, a felperesnek a Kft. árukészletén tulajdonjoga állhatna fenn. A Kft. könyvei a birtokában lévő árukészletet saját tulajdonaként tüntette fel. A felperes 2009. április-májusban kapcsolódott be a tárgyalásokba, azonban a tárgyalások kezdetén még nem hivatkozott tulajdonjogi igényére. A felperes mindig abba a pozícióba -

tulajdonosi vagy biztosított hitelezői pozícióba helyezkedett, amely számára előnyösebbnek tűnt. Szintén vitatta, ..... tájékoztatta volna. A közös tulajdon kérdéskörét az angol anyacég képviselői vetették fel.

..... előadta, a hitelek kihelyezésével kapcsolatos ügyintézással foglalkozik. Nem általános banki gyakorlat, a szállítási szerződéseket is megvizsgálná az alperes, mivel az hangsúlyos, milyen forrásból várhat megtérülését. A készletkimutatás körében a főkönyvi kivonatot kéri be. A 2. számlaosztály szolgáltatás részletes információs az alapanyagokról, késztermékekről. Semmilyen forrásból nem volt információja, hogy a felperesnek tulajdoni igénye volt, lehetett az árukészletre.

..... úgy nyilatkozott, a beszállítókkal tartotta a kapcsolatot, a kereskedelmi részleg bocsátotta ..... rendelkezésére a legnagyobb beszállítókkal megkötött aktuális szerződéseket is az éves hiteligénylés benyújtásához. A kockázatelemzőhöz kellett azokat továbbítani. Arra nézve nem tudott nyilatkozni, az alperes a szállítási szerződés tulajdonjog-fenntartására vonatkozó rendelkezését ismerte-e. 2009 januárjában került kapcsolatba az alperes központjával, amikor is tárgyalásokat folytattak és ekkor már kész tényként kezelte valamennyi, a tárgyaláson részt vevő személy, hogy a felperesnek tulajdonjogi igénye van a leszállított konzervdobozokon és erre figyelemmel az árukészletnek csak egy bizonyos hányada került közraktárba. Az alperes ismerte a szállítási szerződés tartalmát, mert a tárgyalások ebben a témakörben zajlottak. Amikor a közraktározás témaköre napirendre került, egyértelműen közölték, a közraktárba kerülő árukészletből le kell vonni azt az értékű árukészletet, amely fedezetet jelenthet a felperes vételár követelésére.

..... előadta, az általa az alperesnek átadott éves tervnek a szállítási szerződések nem képezték részét, így a felperessel megkötött szerződés sem. Tudomása szerint az alperes engedélyén túlmenően más szervezet engedélyének beszerzésére nem volt szükség az árukészlet értékesítéséhez.

A tanúnyilatkozatokat követően felperes arra hivatkozott, 2009 januárját követően az alperesnek már tudomása volt a tulajdonosi érdekeltségéről, a termékmennyiségből az igényeit még maradéktalanul ki lehetett volna elégíteni. 2009. és 2010 folyamán 2.889.235.113 forint értékben került saját érdekeltségű áru értékesítésre, a Kft. és az alperes jogszabálysértő és felróható magatartása hiányában maradéktalan kielégítést kaphatott volna. Lényegtelen, az alperes a szállítási szerződésnek birtokában volt-e, mivel a résztulajdonáról tudomással rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság 2013. július 12-én kelt 3.G.20.167/2010/117. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 4.088.450 forint perköltség megfizetésére. Rendelkezett a felek eljárással felmerült ezt meghaladó költségeik maguk általi viseléséről. Az ítélet indokolásában egyebek mellett tényként rögzítette, nem tartozik az általános banki gyakorlat körébe a szállítási szerződések megvizsgálása. A bank által bekért főkönyvi kivonat 2. számlaosztálya szolgálat részletes információt az alapanyagokról és a késztermékekről.

Az alperes a bankhitelszerződések biztosítékai körében olyan zálogfedezetet fogadott el, amely a Kft. belső készletnyilvántartása szerint a saját tulajdonát képező készletként volt feltüntetve. A felperes és a Kft. közöttük létrejött szállítási szerződésben nem rendelkeztek a 9.1. pont végrehajtásáról, miszerint a Kft. készletnyilvántartásában, könyveiben milyen módon jelölik meg, illetve különítik el - fizetési késedelem esetére - az elvileg tulajdonjog fenntartással érintett késztermékeket. A felperes által a 2008. évi szállítási szerződés alapján kibocsátott számlákban, könyveiben, illetve a Kft. könyveiben és készletnyilvántartásában sem került feltüntetésre a felperes tulajdonjog fenntartása, illetve a leszállított konzervdobozokon létrejött közös tulajdon ténye. A felperes jogi képviselője útján 2009. június 12-én az alpereshez írt levelében tájékoztatta arról az alperest, 4,5 millió eurós követelése áll fenn a Kft.-vel szemben, egyidejűleg tájékoztatta a szállítási szerződés 9.1., 9.2. és 9.3. pontjában foglaltakról, illetve arról, a már megtöltött dobozok vonatkozásában a Kft. tulajdonostársának tekinti magát. A jogvita elbírálására a szállítási szerződés 9.1. pontja alapján a Ptk. 368. §-át tekintette alkalmazandónak, és e körben irányadónak vélte az alperes által hivatkozott Gfv.IX.30.191/2010/5. számú ítéletet, melyben a Legfelsőbb Bíróság úgy foglalt állást, a dolog tulajdonjog-fenntartással történő értékesítése esetén a vevő a dolgot nem idegenítheti el, és nem terhelheti meg. Ez a rendelkezés a zálogjog jogosultjára nem irányadó, ha a zálogjogát jóhiszeműen szerezte. Rögzítette, a szállítási szerződés tulajdonjog-fenntartással kapcsolatos rendelkezései, a szerződési szabadság elvéből kiindulva érvényes rendelkezések voltak. A szerződő felek valós szerződési akaratát tükrözve, biztosítéki jelleggel kerültek a szerződésbe. A szerződő felek ugyanakkor arra már nem tértek ki, miként történik a Kft. árukészletén belül a felperes tulajdonjog-fenntartással érintett árukészletének, a Kft. számviteli nyilvántartásaiban való feltüntetése, elkülönítése, annak érdekében, szükség esetén ténylegesen alkalmazhatóak legyenek a szerződés tulajdonjog-fenntartással kapcsolatos rendelkezései. A szállítási szerződés közös tulajdonra vonatkozó rendelkezései vonatkozásában megállapította, ezt a felperes sem vette konzekvensen figyelembe, miután a 2008. évi vételárhátralék kialakulását követően a felmerült megoldási lehetőségek alapvetően a vételárhátralék bármilyen módon történő rendezésére irányultak, nem pedig a szállítási szerződés 9.1. pontja szerinti eljárás következetes végigvitelére. Ezt igazolja továbbá, felperes a tulajdoni igényén alapuló pert nem folytatta, nem lépett fel a felszámolóval szemben annak kapcsán, a Kft. árukészletét és így a felperes tulajdonát képező árukat is értékesítette. A szállítási szerződésben rögzített termékek, mint ingóságok tulajdonjogának átruházásához a Ptk. 117. §-ának (2) bekezdése szerint az átruházásra irányuló szerződési nyilatkozaton felül a termék, mint ingódolog átadása is szükséges. Az átadás ellenére sem szerzi meg az ingóság tulajdonjogát a vevő, ha az eladó a

tulajdonjogát az eladott árun a Ptk. 368. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételek mellett fenntartotta. A Kft. árukészletében a zálogszerződések egyediesítése, illetve alapításának 2009. februári és 2010. februári időpontjában különböző gyártóktól, köztük a felperestől származó konzervekbe betöltött késztermékek voltak. E körben a felperes, az akkor még alperesként perben állt Kft. egyező nyilatkozatot tettek. Az alperes jogszerzései megítélésének érdekében lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, az ellenérték fejében történő jogszerzés nem vitásan megvalósult. Az alperes tulajdonjog-fenntartásra vonatkozó ismerete, tudomásszerzése körében ..... , ...., ....., ....., ..... és ..... tanúvallomásait a per további adataival összevetve úgy foglalt állást, felperes nem bizonyította, miszerint az alperes a Kft-ben fennálló hitel jogviszony keretén belül információval rendelkezett volna a szállítási szerződés tartalmáról. Az alperes 2009. első félévében tudomást szerzett a felperes vételár követeléséről, illetve a felperes tulajdonjogi igényéről. A felperes igénye, illetve az általa hivatkozott szállítási szerződési rendelkezések azonban nem álltak összhangban a zálogszerződések, közraktározási szerződések, valamint a kft. készletkimutatásaiban foglaltakkal. Ez utóbbi okiratok alapján tényként állapította meg, a Kft. birtokában lévő árukészlet egészét saját tulajdonának tekintette, és tulajdonosként nyilatkozott azzal kapcsolatban. A Kft. készletnyilvántartásaiban nem volt olyan adat, amely alapján a felperes tulajdonjogával érintett árukészlet köre beazonosítható lett volna. Ebből következően a Kft. készletnyilvántartása, illetve egyéb könyvelési iratai alapján egyértelmű volt az alperes számára, a Kft. birtokában lévő árukészlet maradéktalanul a Kft. tulajdonát képezi. Ezt támasztotta alá ..... e körben tett tanúnyilatkozata is. Rámutatott, a felperes sem volt tisztában azzal, jelen peres eljárás megindításakor, illetve a peres eljárás időtartama alatt, konkrétan mely termékek azok, melyeken tulajdonjogát fenntartotta, csupán a szállítási szerződésen alapuló számlakövetelésének összegét ismerte. Nem vitásan, elméletileg meg volt a lehetősége annak, fizikai vizsgálattal megtörténjen a Kft. árukészletén belül a felperes tulajdonjogi igényével érintett árukészlet elkülönítése. E körben viszont nem az alperest, hanem a szállítási szerződést megkötő Kft-t, illetve a felperest terheli mulasztás. Ők nem rendelkeztek teljes körben a tulajdonjog-fenntartással, illetve annak technikai kivitelezésével kapcsolatosan. E körben mulasztás terheli a Kft-t, miután könyveiben egyáltalán semmilyen módon nem szerepelt az, árukészletének csak bizonyos részében tulajdonosa és mulasztott a felperes is, aki nem volt körültekintő a szerződésen alapuló követelése biztosításakor. Ezen mulasztásból adódó azon következmény, miszerint az árukészleten belül nem voltak azonosíthatóak a felperesi tulajdonjoggal érintett áruk, nem értékelhető az alperes terhére. A Gfv.IX.30.191/2010/5. számú ítéletből következően a Kft. és az alperes között létrejött ingó zálogszerződés mellékletét képező ingóságok felsorolását tartalmazó listán szereplő vagyontárgyakról a Kft-nek kellett volna egyenként és darabonként kimutatnia, melyet érint a felperes tulajdonjog-fenntartása. Ilyen kimutatást a Kft. nem készített, az alperesnek nem küldött. A felperes saját maga szintén nem tudta azt megállapítani, mely termékek a tulajdonjogával érintettek, csupán általános értelemben tájékoztatta az alperest. Ez az általános, minden konkrétumot nélkülöző közlés nem tekinthető olyan tájékoztatásnak, amely az alperes rosszhiszeműségét megalapozná.

Mindezek alapján megállapította, az alperes a Kft. birtokában lévő árukészleten a Ptk. 368. § (2) bekezdésének második fordulata szerint, a felperes tulajdonjogának fenntartása ellenére is zálogjogot szerzett. A zálogszerződésből adódó eljárása során felróható, kártérítési felelősséget megalapozó jogellenes magatartást nem tanúsított.

A jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereseti kérelem körében rámutatott, az alperes perbeli zálogszerződésekkel összefüggő „gazdagodása” a hitelszerződésen, illetve az annak biztosítékául szolgáló zálogszerződéseken alapul, így az nem minősíthető jogalap nélkülinek, ezért a másodlagos kereset is megalapozatlan.

Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett jogi képviselő útján. Az ítélet keresete szerinti megváltoztatását, alperes perköltségben marasztalását kérte. Az első fokú eljárásban a betöltött árukon a Kft.-vel fennállt közös tulajdonára nézve előadottakat fenntartva arra hivatkozott, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta ..... és .... tanúk egybehangzó tanúnyilatkozatát, miszerint a zálogjog egyediesítést és a közraktárba tételt megelőzően közölték alperessel, a készleten lévő termékek a résztulajdonában vannak. Erre jóval a vagyont terhelő zálogszerződések aláírását követően került sor, tehát felülírja a vagyont terhelő zálogszerződésben a vagyon per-, teher- és igénymentességére tett nyilatkozatokat. Az alperes ennek az információnak a tudatában helyeztette közraktárba, illetve egyediesítette egyoldalú nyilatkozatával zálogjogát, amely jogellenes és felróható magatartás volt. Sérelmezte, az elsőfokú bíróság nem adta indokát ezen perdöntő tanúvallomások figyelmen kívül hagyásának. Az egyediesítés kizárólag az egyediesítéskor a zálogkötelezett tulajdonában lévő vagyontárgyakra lehetséges, ezért jogszabálysértő volt és joghatás nélküli a résztulajdonában lévő vagyontárgyakra történő egyediesítés, továbbá a közraktárba tétel is.

Az alperes által a közös tulajdonban lévő termékek értékesítése vonatkozásában kikényszerített rendszer azt eredményezte, a Kft.-nek nem volt választása, hogyan használja fel a befolyt vételárat, amennyiben értékesíteni akart, a termékek felszabadítása érdekében mindig az alperesnek kellett kifizetést teljesíteni. Ezzel a rendszerrel az alperes felszólítása ellenére is elzárta attól, a befolyó vételárból törlesztéshez jusson. Kifogásolta, az elsőfokú bíróság egyáltalán nem foglalkozott ezen értékesítési mechanizmussal. A 2010. február 5-én alapított újabb zálogjog tekintetében változatlanul állította, a szerződés megkötésekor a termékek több mint 90 %-ban az iratok alapján is beazonosíthatóan az ő érdekeltségébe tartozó termékek voltak. A közös tulajdon 2010. február 14-i megszüntetését követően a 2010 folyamán értékesített, saját érdekeltségű termékmennyiség (összesen 16.740.594 darab konzerv) még megközelítőleg elegendő lett volna az igénye kielégítésére. Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság tévesen tekintette a Ptk. 368. § (2) bekezdését jelen ügyben alkalmazandónak. Az ügy megítélését nem a vagyont terhelő zálogjog alapításakor időpont szerint kell vizsgálni, mivel akkor ezek a termékek még nem is léteztek, hanem amikor az ő érdekeltségébe tartozó termékek közraktárba, illetve egyedi ingó zálogjog alá kerültek, mivel ekkor voltak betöltött termékek. Ezért a jogvita a Ptk. 144. § b) pontja szerint ítélandó meg. Ennek

megfelelően a közös tulajdonban lévő termékek közraktárba helyezése, egyedi zálogjoggal való megterhelése és értékesítése jogszabályba ütköző magatartás, ily módon megkötött ügyletek semmisek. A jogellenesség szempontjából az alperes jóhiszeműsége lényegtelen. Az alperes azonban a Ptk. 368. §-a alkalmazása esetén sem minősülhet jóhiszemű szerző félnek. A Kft. a vagyontárgyak per-, teher- és igénymentességéről a 2003-as és 2006-os vagyont terhelő zálogszerződésekben tett nyilatkozatai pedig irrelevánsak, mivel azok értelemszerűen nem vonatkozhattak a 2008-ban leszállított csomagolóanyagokra, a 2008-ban betöltött termékekre. A tulajdonfenntartással terhelt csomagolóanyagok, a közös tulajdonban lévő betöltött termékek egyébként sem tartoztak a Kft. vagyonába, azokra a vagyont terhelő zálogjog sem terjedt ki. A 2010. február 5-i zálogszerződés megkötésekor és az azzal érintett áruk értékesítésekor is az alperes és a Kft. rosszhiszeműen és felróhatóan jártak el, mivel ekkor már tudomással rendelkeztek a közös tulajdonról. Az alperes kellő körültekintéssel eljárva nem bízhatott volna meg a Kft. nyilatkozatában, miszerint a termékek kizárólagos tulajdonában vannak, és „szavatol azok per- és tehermentességéért”. Az alperes egyéb iránt is elsődlegesen a Kft.-től szerzett tájékoztatást a tulajdoni igényéről. Egyes ítéleti megállapításokat idézve arra utalt, az ítéletben hivatkozott „P.törv.I.20.774/1981.” számon megjelent joggyakorlat meghaladottá vált. .... és .... tanúvallomását ismertette, melyek lényege szerint az alperes előtt már 2009 februárjában ismert volt a tulajdoni igénye, hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság számításán kívül hagyta azt a perdöntő tény, az alperes annak tudatában helyeztette közraktárba és egyediesítette zálogjogát a felperesi érdekeltségű termékeken, azokra tulajdoni igénye van, s ugyancsak ennek tudatában helyezte ingó zálogjog alá a termékeket 2010. február 5-én. Alperes ezért nem tanúsított az adott körülmények között a piac szereplőitől elfogadható körültekintő üzleti magatartást, ezért magatartása kifejezetten rosszhiszemű és felróható volt. A hatályos számviteli jogszabályok pedig nem teszik lehetővé a tulajdonjog fenntartással eladott termékek vonatkozásában a tulajdonjog fenntartás akár az eladó, akár a vevő könyveiben megjelenítését, erre tekintettel annak hiánya nem kérhető számon rajta. Változatlanul vitatta a Gfv. IX.30.191/2010/5. számú ítélet jelen ügyre történő alkalmazhatóságát. A tulajdonjogának fenntartása ugyanis az éves konkrét szállítási szerződés mellékletében meghatározott termékekre konkrétan került kikötésre, tehát a termékek definiálhatóak, konkrétan megnevezettek voltak, tisztában volt vele, mire nézve élt tulajdonjog fenntartással, fizetési késedelem esetén írásos hozzájárulása nélkül a termék nem volt elidegeníthető.

A termékek beazonosíthatóságára nézve előadta, e körben az elsőfokú bíróság önmagában is ellentmondó megállapításokat tett, egyrészt rögzítette annak megállapíthatóságát, a teljes árukészleten belül mely késztermék az, amely az ő csomagolóeszközebe került betöltésre, másrészt úgy foglalt állást, saját maga szintén nem tudta azt megállapítani, mely termékek azok, amelyek tulajdonjogával érintettek. Általa pusztán ránézéssel megállapítható, mely csomagolóanyagot gyártotta. A Kft. által csatolt dokumentum szerint a termékeinek mindössze 22,3 %-a volt nem a saját csomagolóanyagába csomagolva az érintett időszakban, tehát a raktáron lévő betöltött termékek több mint háromnegyed része a tulajdonával volt

érintve. 2009 elején még a termékek csaknem teljes mennyiségben raktáron voltak, 2010-ben pedig a termékmennyiség túlnyomó többsége még rendelkezésre állt. A termékei egyszerű módszerrel beazonosíthatóak voltak, ez kb. két nap munkát vett volna igénybe. Az alperes és a Kft. tudomást sem véve a felszólításáról tovább folytatták a termékek értékesítését. Mivel a beazonosítást az alperes és a Kft. a többszöri felszólítása ellenére elmulasztották megtenni, ezért nem úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt. Az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a megállapításra, az alperestől nem volt elvárható, számításba vegye az igényeit és azokat ismerve változtasson a fenti gyakorlatán.

Kitért arra is, külön vizsgálatot igényelt volna az ügy megítélésakor a 2010. február 5-én kötött egyedi ingó zálogszerződés, amelyet azonban az elsőfokú bíróság elmulasztott önállóan vizsgálni. E körben az első fokú eljárásban előadottakat megismételve hangsúlyozta, ezen új zálogszerződést már kifejezett felszólítása ellenére a háromoldalú tárgyalásokat követően kötötték, tehát mind alperes, mind a Kft. rosszhiszeműen és felróhatóan járt el ennek megkötésekor. A Kft. 2011. november 3-i beadványának tanúsága szerint 2010 folyamán még 16.740.594 darab csomagolóanyagába csomagolt áru került értékesítésre 1 milliárd forint fölötti értékben. A 2010 folyamán értékesített, felperesi érdekeltségű termékmennyiség még megközelítőleg elegendő lett volna az igénye kielégítésére.

A hivatkozott jogesetek szerint is a rosszhiszeműség megáll, amennyiben a fél nem tanúsított az adott körülmények között a piac szereplőitől elfogadható, körültekintő üzleti magatartást, illetve amikor a félnek kifejezett tudomása volt arról, a kérdéses vagyontárgy más tulajdonában van.

Állította, az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, a szállítási szerződés közös tulajdonra vonatkozó rendelkezéseit maga sem vette konzekvensen figyelembe. Tény ugyanakkor, 2010. február 12-én kelt, a Kft.-hez intézett levelével a szállítási szerződés rendelkezéseivel összhangban megszüntette a termékek felett a közös tulajdont és kérte 21.843.620 darab termék természetbeni kiadását. A felszámolási eljárásban is elsődlegesen tulajdoni igényrel lépett fel, majd 2010. április 1-jén keresettel élt a Kft. ellen a Pest Megyei Bíróságon, amelyben kérte a tulajdonában lévő termékek természetbeni kiadását, a Kft. eltiltását a termékek értékesítésétől és a befolyt vételár elkülönített számlán való elhelyezését. A per arra való tekintettel szűnt meg, valamennyi saját tulajdonosi érdekeltségű termékét értékesítették, amely a pert okafogyottá tette.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján, valamint felperes másodfokú perköltségben marasztalását. Az első fokú eljárásban előadottakat fenntartva, megerősítve változatlanul hivatkozott a szállítási szerződés tulajdonjog-fenntartásra vonatkozó teljes 9. pontja Ptk. 228. § (3) bekezdése szerinti semmisségére. A kikötött rendelkezések betarthatatlanok voltak, élelmiszeripari termékek révén egyik fél érdekében sem állhatott a nyilvánvalóan az idő múlásával romló termékek indokolatlan tárolása. Azzal, a Kft. a felperes tudtával és de facto jóváhagyásával értékesíthette a kész konzerveket, a felperes gyakorlatilag a konzervdobozokra vonatkozóan is a tulajdonjog legfontosabb jogi elemét, a rendelkezési jogot adta át a Kft.-nek.

A felperes célja már a szerződéskötéskor sem irányult a tulajdonjog fenntartására. A felek valódi szándéka és jogviszonya a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján ítélandó meg, és nem a felek által a szállítási szerződésbe foglalt, de sohasem kezdeményezett, gyakorolt és hivatkozott felperesi feltételek alapján.

Arra az esetre, a 9.3. pontban szabályozott alperesi kötelezettségvállalás semmissége nem lenne megállapítható arra utalt, a szerződés csak az elidegenítést tiltotta meg, a megterhelést nem. A felperes anélkül kötött egyébiránt a Kft-vel szállítási szerződést, hozzáférhető nyilvántartásokból meggyőződött volna a Kft. pénzügyi lehetőségeiről, zálogjogi terheltségéről. A kereset elbírálása körében továbbra is irányadónak tekintette a Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.191/2010/5. számú ítéletét.

A szállítási szerződés Kft. csomagolóanyag átvételi és vételár-fizetési kötelezettségét előíró 11. pontja és a Ptk. 379. § (1) bekezdése rendelkezései is megerősítik, felperesnek a Kft-vel megkötött szerződéséből eredően kizárólag az értékesített konzervdobozok ellenértékére lehetett csak igénye, mely igénye általa is tudottan csakis az értékesítésből befolyó vételárból nyerhetett kielégítést. A zálogjoga a Kft. értékesítését nem befolyásolhatta.

A közös tulajdon létrejötté vonatkozásában ugyancsak arra utalt, a felperes és a Kft. szerződéskötési szándéka, akarata nem irányulhatott arra, a konzerveken közös tulajdon jöjjön létre. A Kft. ugyanis a termékek betöltését, értékesítését, és az értékesítésből befolyó vételárból a felperes kifizetését kívánta elérni. A felperes által hivatkozott szerződéskötéskor fennálló akarat összeegyeztethetetlen a felek valós szerződéskötési céljával. A felperesi álláspont elfogadása esetén a felek gyakorlatilag lehetetlen szolgáltatást vállaltak volna. Ismételten hangsúlyozta, a Ptk. 368. § (1) bekezdésének egyik konjunktív feltétele, a dolog természetéhez kapcsolódó, pontos beazonosíthatóság a szerződéskötéskor a konzervdobozok tekintetében nem állt fenn. A felperes által hivatkozott ultrahangos eljárás nyilvánvalóan már legyártott termékek beazonosítására vonatkozhat csak.

A szállítási szerződésben a közös tulajdon és a tulajdonjog-fenntartással érintett konzervek pontos körét lehetetlenség lett volna megállapítani, hiszen akkor még egyrészt a konzervek sem léteztek, másrészt nem volt tudott a Kft. tartozásának pontos összege, amely alapján felperes egyoldalúan meghatározhatta volna a saját tulajdonú konzervek pontos körét. Megállapítható tehát, a szállítási szerződés a közös tulajdonjog létrejöttére, illetve a tulajdonjog-fenntartásra vonatkozó kikötése jogszabályellenes, ezért semmisek.

Felperest sem a vélelmezett tulajdonjoggal kapcsolatos rendelkezési jogtól, sem a vételártól nem fosztotta meg, hiszen ezekkel ő sem rendelkezett. Az értékesítés eredményeképpen a konzervek jóhiszemű harmadik személyek tulajdonába kerültek. Nem alapozhat meg kártérítési felelősséget, alperes az általa nyújtott hitel ellenszolgáltatásaként elfogadta a Kft. teljesítését, hiteltörlesztését. A felperes azzal, lemond az állítása szerint érvénytelen szerződésekkel tulajdonjogot szerző harmadik személyekkel szembeni jogérvényesítésről, gyakorlatilag kárenyhítési kötelezettségét is megszegi, és hiteltelenné teszi a közös tulajdonra és a tulajdonjog fenntartásával kapcsolatban eddig tett jognyilatkozatait.

Változatlanul állította, csak 2009 júniusában kapott tájékoztatást tulajdonjog-fenntartásról pontosan be nem azonosított csomagolóanyagok vonatkozásában.



Egy 2009. áprilisi közös tárgyaláson már a felperes is részt vett, de ott csak a beérkező bevétel közte és a szállítók közötti megosztásáról volt szó. Egy finanszírozó banknál ugyanis nem törvényszerű a szállítási szerződések bekérése, ez nem feltétlenül banki szokvány.

Utalt arra is, annak van jelentősége, felperes, illetve a Kft. mennyiben tájékoztatta őt minden kétséget kizáróan és egyértelműen megállapíthatóan arról, konkrét és beazonosítható termékek állnak felperesi (közös) tulajdonban, illetve azok vonatkozásában felperes tulajdonjog-fenntartással él. E körben kérte ..... kizárólagosan általánosságokat tartalmazó, a zálogszerződésekben, közraktári szerződésekben tett nyilatkozataival ellentétben álló tanúvallomása figyelmen kívül hagyását.

Hangsúlyozta, a felperes nem bizonyította, jogellenesen, rosszhiszeműen és felróhatóan járt volna el vele szemben. A felperes volt, aki nem járt el körültekintően konzervdobozainak, vagy azok ellenértékének bebiztosítása érdekében, így a vagyont terhelő zálogjog jogintézményét sem alkalmazta.

A tulajdonátszállás a jóhiszemű harmadik személy vevő számára történő értékesítéssel megtörtént, a felperesi követelés tárgya ezért csakis kötelmi jellegű igény, a dobozok vételára lehet, mely követelését a Kft. felszámolási eljárásában be is jelentett.

A zálogszerződések érvénytelensége körében előadta, felperes az első fokú eljárásban nem terjesztett elő a Ptk. 234. § (1) bekezdésével összhangban zálogszerződések érvényességével kapcsolatos kereseti kérelmet, ezért azok érvényességét a bírói gyakorlat szerint nem teheti vitássá.

A 2010. január 13-i levél tartalma csupán arra bizonyíték, felperes maga sem volt tisztában a szállítási szerződés tartalmával, az arra alapítható jogok és kötelezettségek körével. A tárgyalások során pedig a felperes a Kft. általi termékértékesítésből származó bevétel nagyobb százalékának megszerzésére törekedett, amelyet az alperesek a Kft. termelésének fenntartása érdekében és nem a felperesi szerződésre alapított nem létező jogok elismeréseként javasoltak felperes számára.

A felperes által előadottakkal szemben a meghallgatott tanúk elmondásából az volt megállapítható, ....., .... és ..... sem adott át szóban vagy okirat formájában számára azzal kapcsolatban információt, felperesnek tulajdonjog-fenntartása, vagy közös tulajdoni igénye állna fenn a Kft. által betöltött termékeken.

Maga a stratégia döntésének eredményeképpen a Kft. pénzügyi helyzetének romlására tekintettel további biztosítékok bevonása helyett a már meglévő fedezeteire vonatkozóan a vagyon egy részén az egyediesítéssel, illetve a készletek másik részének közraktárba helyezésével, majd annak megszűntével ingó zálogszerződés megkötésével erősítette biztosítéki pozícióit.

A kártérítési felelősség körében ugyancsak részben megismételve az első fokú eljárásban előadottakat kiemelte, a kártérítési igényt kizárja a felperes egyéb eljárásokban a jelen per alapját képező szállítási szerződésre alapított egyéb igénye. A kártérítési igény pedig nem ahhoz képest megalapozott, más igényérvényesítés milyen eredménnyel jár. Kárt felperesnek nem okozhatott, hiszen zálogjoga már fennállt a szállítási szerződés megkötésének időpontjában, azt csupán nyilatkozatával később átalakította, egyediesítette.

A terhére nem merült fel olyan körülmény, amely jogellenessé tette volna a zálogszerződések megkötését, a Kft. teljesítésének elfogadását. Abban, hogy a felperes a vételárhoz nem jutott hozzá, nem hatott közre. A Kft. saját döntési jogkörben döntött az ingóságok értékesítéséről. A kár és a jogellenes magatartás hiányában okozati összefüggés sem állhat fenn, mivel azonban a felperes keresetmódosításában nem jelölte meg egyértelműen, mely magatartásokat tekint jogellenesnek, és továbbra sem jelölte meg konkrétan azon termékek körét, amelyek vonatkozásában közös tulajdonra hivatkozik, az okozati összefüggés vizsgálata nem is lehetséges.

A felperes kárenyhítési kötelezettsége elmulasztása tekintetében egyebek mellett arra utalt, a felperes saját nyilatkozata szerint is, a meghallgatott tanúk véleményével összhangban a konzervipar számára már eleve veszteséges 2007. évet követően a konzervipari piaci viszonyok figyelmen kívül hagyásával befolyástól mentesen saját szerződés típusának alkalmazásával olyan szerződést kötött a Kft-vel, amely önkorlátozó módon nem tette számára lehetővé, a Kft. teljesítésének - akár részleges - meghiúsulása esetén a szállításait leállíthatta volna. Magának semmilyen kötelezettsége, vagy oka nem volt arra, felperes tulajdoni igényével kapcsolatban megbizonyosodjon, hiszen a szállítási szerződés tényleges tartalmáról tudomása nem volt. A zálogszerződések megkötése önmagában alkalmatlan volt bármilyen kár okozására, hiszen a zálogszerződések megkötése nem járt érvényesítéssel, azaz nem járt felperesnél sem tényleges kárral, sem elmaradt haszonnal, vagy költséggel. Szándéka nem felperes megkárosítása, hanem saját követelésének biztosítása volt.

A jogalap nélküli gazdagodásra alapított keresete vonatkozásában előadta, jogalap nélküli gazdagodás megállapítása kizárt abban az esetben, ha a kártérítési felelősség megállapítható, de a felperesi igény a káronszerzés tilalmába is ütközik. A jogalap nélküli gazdagodás megállapíthatóságához szükséges, a Ptk. 361. § (1) bekezdésében megkövetelt együttes feltételek nem állnak fenn.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A Ptk. 266. § (1) bekezdése szerint a jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli gazdasági társaság vagyonának egészen vagy annak önálló gazdasági egységként működtető részén az ezt alkotó dolgok, jogok és követelések (vagyontárgy) meghatározása nélkül - a zálogszerződés közjegyzői okiratba foglalásával és a zálogjognak a zálogjogi nyilvántartásba való bejegyzésével - vagyont terhelő zálogjog alapítható. Ez a zálogjog a zálogszerződés megkötése után a kötelezett vagyonába kerülő vagyontárgyra is kiterjed, attól az időponttól kezdve, hogy azon a kötelezett rendelkezési jogot szerez, megszűnik azonban, ha a vagyontárgy a kötelezett vagyonából kikerül.

A (2) bekezdés kimondja, a vagyont terhelő zálogjog jogosultja a kielégítési jogának megnyíltával a zálogkötelezett vagyonából a vagyon egységének fenntartása mellett kereshet kielégítést, de a vagyont terhelő zálogjogot a zálogkötelezethez intézett

írásbeli nyilatkozattal az abban meghatározott vagyontárgyakat terhelő zálogjoggá is átalakíthatja.

A Ptk. 144. § b) pontja értelmében a tulajdonostársak egyhangú határozata szükséges az egész dolog feletti tulajdonjog átruházásához, az egész dolog haszonélvezetbe vagy használatba adásához, biztosítékul lekötéséhez vagy más módon való megterheléséhez.

A Ptk. 368. § (1) bekezdés szerint az eladó a tulajdonjogot csak a szerződés megkötésekor, írásban és legfeljebb a vételár teljes kiegyenlítéséig tarthatja fenn. A (2) bekezdés úgy rendelkezik, a vevő a tulajdonjog-fenntartás hatályossága idején a dolgot nem idegenítheti el, és nem terhelheti meg. Ez a szabály harmadik személy jóhiszeműen és ellenérték fejében szerzett jogát nem érinti.

A Ptk. 114. § (1) bekezdése szerint, ha a jogszabály vagy bírósági határozat a rendelkezés jogát kizárja vagy korlátozza, az e tilalommal, illetőleg korlátozással ellentétes rendelkezés semmis.

A Ptk. 339. §-a szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

A Ptk. 355.§ (4) bekezdés úgy rendelkezik, kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A polgári jogi kártérítési felelősségnek tehát négy alapvető feltétele van: a jogellenesség, a felróhatóság, a kár, az okozati összefüggés a kár és a felróható tevékenység (mulasztás) között. A jogellenesség, a kár és az okozati összefüggés a kártérítési felelősség szükségképpen elemei, bármelyik hiánya kizárja a kártérítési felelősség megállapíthatóságát.

A Ptk. 361. §-a szerint, aki másnak a rovására vagyoni előnyhöz jut, köteles azt az előnyt visszatéríteni.

A Pp. 164. § (1) bekezdésének a bizonyítási teherre vonatkozó szabálya szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

A Pp. 386/J. §-a értelmében a kiemelt jelentőségű perekben a bíróság nem köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálása szempontjából releváns tényállást teljes körűen feltárta, a perbeli adatokat okszerűen mérlegelte és abból az ítéletben hivatkozott és a fenti jogszabályhelyek helyes alkalmazásával minden tekintetben helytálló jogi következtetésre jutott.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részletesen kifejtett indokaival egyetértett, azokat megismételni nem kívánja.

A fellebbezés elsőfokú eljárásban is már hivatkozott érveivel kapcsolatosan csupán rámutat, az elsőfokú bíróság a feltárt tényállás alapján a kereset elbírálásakor helytállóan tulajdonított döntő jogi jelentőséget annak, a ..... (Kft.) pénzügyi, számviteli nyilvántartásából, az alapanyagokról és késztermékekről részletes információt szolgáltató, az alperes által bekért, főkönyvi kivonat 2. számlaosztályából a konzervdobozokra nézve a felperes tulajdonjog-fenntartása, valamint a már betöltött konzervdobozok tekintetében a közös tulajdon ténye nem volt megállapítható, ebből következően az alperes az általa is ismert dokumentumokból sem a tulajdonjog-fenntartásról, sem pedig a felperes által állított közös tulajdonról nem szerezhette tudomást. Helytálló álláspontra helyezkedett azzal is, a lefolytatott bizonyítás eredményeként nem volt megállapítható, hogy a 2008. évre vonatkozó szállítási szerződés az éves hitelbírálatkor az alperesnek átadásra került volna, az átadás tényét ugynis az a ....., akinek a tanúként meghallgatott ..... és .... szerint a szerződéseket továbbítani kellett az alperes felé, ezt kifejezetten tagadta, de ezzel egyezően nyilatkozott ..... alperesi követeléskezelő is, mely nyilatkozatát ..... is megerősítette. .... és .... tanúnyilatkozatai a továbbiakban annak tényét sem alapozták meg, az alperes már 2009 januárjában tudomással rendelkezett a tulajdonjog fenntartás, közös tulajdon tényéről, mivel ezen vallomásokat a velük alperes részéről tárgyalásokat folytatott ..... megcáfolta. A Kft. egyébiránt a betöltött konzerveket a per adatai szerint sajátjaként, tulajdonában állóként kezelte, s így is nyilatkozott, mind a vagyont

terhelő zálogszerződések megkötésekor, mind pedig a konzervek közraktárba helyezésekor.

Az elsőfokú bíróság tehát a perbeli adatok helytálló, okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, ítéleti bizonyossággal nem volt megállapítható, az alperes a szállítási szerződésből, ....., ..., vagy a felperes 2009. június 12-i tájékoztatását megelőző tájékoztatásából a Kft. és a ..... közötti közraktári szerződések létrejöttének 2009. február 3-i időpontjában, illetőleg a vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogjogok meghatározott vagyonelemeket terhelő zálogjoggá átalakításának 2009. február 23-i időpontjában már tudomással rendelkezett volna a tulajdonjog-fenntartás, illetőleg közös tulajdon tényéről.

Mindebből következően az alperes jóhiszeműsége nem volt kétségbe vonható, de a vagyont terhelő zálogjogának egyediesítése, a konzervek közraktárba helyezése pedig egyébként nem tekinthető jogellenes magatartásnak, különösen hogy ez utóbbira a Kft. részéről került sor. Úgyszintén nem minősül jogellenesnek az alperes részéről az, hogy a közraktári jegyeket (zálogjegy, árujegy) a Kft. az alperes által nyújtott hitel biztosítékeként ráforgatta, s a Kft. közraktári jegyek birtokába a termék értékesítése érdekében csakis meghatározott összegű hiteltörlesztés esetén juthatott. Az alperes a konzerveken lévő zálogjogát nem érvényesítette, a felperes csomagolóanyagába betöltött késztermékek értékesítésére a Kft. által került sor 2009-2010. évben, ezért a felperes által kifogásolt értékesítési mechanizmus nem szolgálhatott az alperes kártérítési felelőssége megállapítása alapjául.

Az elsőfokú bíróság azon megállapításával, a Kft. a könyveiben a felperes által leszállított, de ki nem fizetett csomagolóanyagába töltött konzerveket a saját tulajdonában állóként tartotta nyilván, s akként is rendelkezett vele, valamint a felperes sem volt a közös tulajdon tekintetében következetes, a közös tulajdonra vonatkozó szerződéses rendelkezések végrehajtásának módját a szerződő felek nem rendezték, a végrehajtást nem biztosították, lényegében arra az álláspontra helyezkedett, a közös tulajdonra vonatkozó szerződéses kikötés a felperes és a Kft. között nem hatályosult, azt a szerződő felek sem tartották magukra nézve irányadónak, tévesen hivatkozott ezért a felperes a Ptk. 144. § b) pontja alkalmazandóságára.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az alperes, figyelemmel a Kft. zálogtárgyak kizárólagos tulajdonára, per- és tehermentességére tett nyilatkozatára, 2010. február 5-én nem volt elzárva újabb ingóságokat terhelő keretbiztosítéki zálogszerződés megkötésétől, így ezen magatartása úgyszintén nem minősül rosszhiszemű, jogellenes magatartásnak. Nem volt ugyanis megállapítható, az alperes ne a piaci szereplőktől elvárható körütekintő magatartást tanúsította volna.

Az a körülmény, hogy a felperes a vélekedése szerint fennálló közös tulajdont ezt követően a Kft.-hez intézett 2010. február 12-én kelt nyilatkozatával megszüntette, s a tulajdonaként megjelölt 21.843.620 darab betöltött, természetben kiadni kért, 2010-ben még túlnyomórészt rendelkezésre állt konzerveket saját előadása szerint is a Kft. értékesítette, amint arra a Fővárosi Ítéltábla rámutatott, szintén nem az

alperes terhére róható körülmény, mint ahogy az sem, hogy beazonosítása, elkülönítése nem történt meg.

Azt kellett tehát megállapítani, az elsőfokú bíróság helytálló következtetésre jutott a tekintetben, az alperes jóhiszemű, jogszerű eljárás során szerzett zálogjogot, jogellenes, felróható magatartás a felperes sajátjának tekintett konzervek értékesítése során sem terhelte, ezért az alperes kártérítési felelőssége nem volt megállapítható, s az elsőfokú bíróság a jogalap nélküli gazdagodásra alapított kereseti kérelmet is helytállóan utasította el.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az abban foglalt helyes indokok alapján a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest az alperes 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alkalmazásával megállapított, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2014. február 7.

. Rózsa Éva s.k.  
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.  
előadó bíró

. Koday Zsuzsanna s.k.  
bíró

A kiadmány hitelélül:

Oláhné Sárközi Veronika  
bírószági ügyintéző